

Збірник наукових матеріалів
XVIII Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

***«ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НАУКИ
ТА ТЕХНІКИ»***

23 березня 2018 року

Частина 3

м. Вінниця

Перспективні напрями розвитку науки та техніки, XVIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 23 березня 2018 року. – Ч.3, с. 61.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XVIII Міжнародної науково-практичної інтернет- Перспективні напрями розвитку науки та техніки, 23 березня 2018 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
2018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Політичні науки

<i>Адаменко Л.С.</i> , ПАРАДИГМА ДВИЖЕННЯ ВСПЯТЬ.....	4
<i>Адаменко Л.С.</i> , ВЛАСТЬ И ОБЩЕСТВО В УКРАИНЕ.....	8
<i>Адаменко Л.С.</i> , О ПРОБЛЕМЕ СОВРЕМЕННОЙ СИТУАЦИИ В УКРАИНЕ.....	12
<i>Онiпко З.С.</i> , ПОЛІТИЧНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КАТОНА (США) ТА ІНСТИТУТУ ЛЮДВІГА ФОН МІЗЕСА (США).....	16

Педагогічні науки

<i>Вовк А.П.</i> , РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ НА ЗАСАДАХ ВИКОРИСТАННЯ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ.....	20
<i>Шаповалова Н. В.</i> , <i>Іванків Б. В.</i> , ПРИКЛАДНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ МНОГОГРАННИКІВ.....	25
<i>Кисельова О. І.</i> , <i>Шахматов В. А.</i> , ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	29
<i>Лавренюк В.В.</i> , ІННОВАЦІЙНИЙ І ТРАДИЦІЙНИЙ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	34
<i>Лаврик М.П.</i> , ИГРА КАК ЭФФЕКТИВНЫЙ МЕТОД ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ.....	45
<i>Регулiч І. В.</i> , ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА ВИРАЗНІСТЬ ЖЕСТУ У ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	47
<i>Северіна Т. М.</i> , ПРИНЦИПИ ТА УМОВИ РОЗВИТКУ УЧНІВСЬКОЇ АВТОНОМІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ.....	51
<i>Тичинська В.М.</i> , ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДЛІТКІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАХОПЛЕННЯ РІЗНИМИ ВІДЕОІГРАМИ.....	56

ПАРАДИГМА ДВИЖЕНИЯ ВСПЯТЬ

*Адаменко Л.С.,**военнослужащая Вооруженных сил Украины, офицер-психолог**г. Одесса, Украина*

Аннотация. В данной статье рассматриваются проблематика пути развития отдельных стран и наций, модель поведения и цели развития которых, коренным образом отличается от общеизвестных принципов. Их идеология, приоритеты и видение смысла своего существования в противопоставлении себя всем остальным, а также осознание себя более высокой формой организации общества. Использование метафор в статье обуславливается способом выражения мыслей для наиболее полного восприятия данного материала.

Ключевые слова: идеология, направление движения, система, парадигма развития, цикличность, перспектива развития, разрушение.

В мире есть некоторые страны, где вектор движения направлен не в будущее на развитие, а вспять. Хотя сами эти страны, этого совсем не замечают. В этом они очень похожи на средневековую инквизицию, которая очень любила устраивать огненные шоу на центральных площадях. Они свято верили в свое дело, а костер был лишь инструментом в достижении намеченных планов.

На самом деле, им кажется, что они вполне себе правильно движутся и путь их развития единственно правильный из всех. Они живут по мере возможностей, решают свои внутренние проблемы, завязывают экономические и политические связи, налаживают дружеские отношения со странами из разных уголков планеты и в этом, они совсем не отличаются от всех остальных. И все поступки, казалось бы, направлены на их общее благо. Но на деле получается совсем наоборот...

Решения, которые они выбирают, приносят результат только в краткосрочной перспективе, если вообще приносят. Всю прибыль, которую они получают, направлена не на пользу жителям этой страны, а исключительно на удовлетворение своих собственных амбиций на международной арене. Это выражается в любви жить на широкую ногу, даже если приходится расставаться с последними сбережениями, показывая якобы щедрую душу.

Чаще всего, эти государства совершенно не умеют и не принимают никакие правила, наоборот, они любят их устанавливать сами, даже если весь остальной мир против. Им чужды такие понятия как стабильность, устойчивость, правда и уважение к партнерам. Они с легкостью говорят на черное белое, ложь выдают за истину, а собственные неудачи и провалы объявляют великой победой [5, с.86]. Самое лучшее, что у них получается (возможно это наиболее ярко выраженная черта), это украсть и присвоить, громогласно заявив на весь мир, что они первые это придумали. Они движутся не так, как остальной мир, соответственно для них, это совершенно нормальная ситуация [4, с.46]. Конечно, они не оторваны от этого мира и действуют и функционируют в связке со всеми остальными, но вектор их развития, увы, всегда направлен на разрушение стабильности и законов. Находясь в этой парадигме, невозможно жить иначе.

Для примера, вся эта система с легкостью прослеживается, начиная с таких элементарных вещей как оптические приборы, заканчивая успехами в ракетостроении и освоении космоса [1, с.74]. Сначала, все выглядит очень радужно. Появляются сотни однозначно качественных объективов и фотоаппаратов на основе «Цейсовского» оборудования вывезенного после капитуляции Германии и действительно важные достижения в виде первого человека в космосе.

Чем все это закончилось, мы знаем. Ноль успехов в современной фототехнике и ракеты, разработанные несколько десятилетий назад, сейчас только пугают рыб в океане. Все, что можно там еще производить, либо

безнадёжно устарело лет так 30 назад, либо же просто неконкурентоспособно в современном мире [2, с.34].

Но так было не всегда. Как и в большинстве физических процессов, здесь проявляется цикличность. Все, что было заработано и наработано за предыдущие циклы сейчас невиданными темпами разрушается и приходит в негодность, да или просто теряет актуальность с течением времени.

Украина, до недавних событий, была в числе подобных стран, со всеми соответствующими болезнями. Но случилось, что случилось. Это не что иное, как попытка вырваться из этого цикла реверсного движения и деградации, как населения, так и дальнейших перспектив развития государства в целом. Никто и не говорил, что этот путь безболезненный и легкий. Он сопровождается разрушением стереотипов и потерей ориентации в пространстве на определенный период времени. Попробуйте прыгнуть с одного поезда на тот, который движется встречным курсом, и вы на своем примере почувствуете то, что сейчас происходит со страной в целом. На данном этапе Украина неожиданно быстро оправилась от потрясений. Это отлично читается на лицах наших друзей и врагов. Первые одобрительно кивают и всячески поддерживают избранное направление, а врагам ничего не остается, как обвинять нас в самых смертных грехах, сотрясая воздух пустыми фразами. Украина выдержала удар и теперь просто ждет удобного момента, чтобы заставить врага заплатить за все, что он сделал. Сложно сказать, сколько времени это займет, но вряд ли кто-либо сомневается, что совместными усилиями мы приближаем этот момент семимильными шагами. Пружина сжимается, и все мы ждем момента, когда она выстрелит вперед, сметая все на пути.

Этот путь прошло много стран в разных концах света. Можно даже не идти далеко за примерами. Взять соседнюю Польшу, которая успешно осуществила начатое несколько десятилетий назад. Даже те же страны Прибалтики добились в этом успеха. Да, возможно для этих стран это обошлось относительно безболезненно и им удалось отстоять свой выбор бескровно.

Молдове и Грузии повезло меньше, и теперь они могут воочию наблюдать яркий пример движения вспять на кусках некогда своих территорий. Армении и Азербайджану тоже досталось, но в меньшем масштабе. Сербия и Хорватия, когда-то будучи в составе одной большой страны – сейчас по разные стороны баррикад [3, с.75]. Одна, все еще не может отойти от травм, полученных в ходе кровавой войны, другая нашла в себе силы двигаться навстречу новым горизонтам и адаптироваться под стандарты, которые призваны улучшить качество их жизни [6, с.54].

Гораздо более показательный пример это Северная и Южная Кореи. Удивительно, как на таком маленьком клочке земли могли произойти столь диаметрально противоположные вещи. Всего пару километров отделяет страну, которая приняла всеобщие правила игры и теперь является одним из лидеров мировой экономики и локомотивом новых технологических прорывов, от страны, которая, наверное, так и осталась жить в 1953 году и сейчас не в состоянии выжить без вливаний со стороны Китая и России. Одна проводит Олимпиады, повышая и без того высокий престиж, а другая проводит агрессивную политику милитаризации, запуская ракеты над головами мирных жителей.

Все, что сейчас остается, это ждать окончания текущего цикла, чтобы понять, что происходит в процессе смены направлений и кто в этом цикле останется.

Литература:

1. Политология: наука по политике /Под общ. ред.. В. Андрищенко – К.-Х.: Единорог. – 1999.
2. Современный федерализм. – М., 1999.
3. Панарин А. Политология. Учебник – М., 2004.
4. Арон Р. Мир и война между народами. – М.: Notabene. – 2000.
5. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций // Полис. – 1994.
6. Гаджиев К. Введение в геополитику. – М., 2000.

ВЛАСТЬ И ОБЩЕСТВО В УКРАИНЕ

*Адаменко Л.С.,**военнослужащая Вооруженных сил Украины, офицер-психолог**г. Одесса, Украина*

Аннотация: отношения между властью (государством) и обществом ни в одной стране не складываются просто и однозначно. Даже внешне схожие взаимоотношения могут иметь самые различные смыслы и требуют соответствующих теоретических интерпретаций. Даже если заглянуть в развитые страны, нигде не будет видно, что связь эта достаточно хорошо налажена и работает как часовой механизм.

В Украине же, эта связь только начинает производить росточки. Эти росточки еще недостаточно окрепли, чтобы перерасти в крепкую и надежную связь. Как и прежде, в большинстве случаев, в политику шли, по большому счету не для службы народу, а для лоббирования собственных интересов в бизнесе. Пока же остается констатировать: Украинская историческая специфика была такова, что отношения между властью и обществом всегда были чрезвычайно драматичны, независимо от того, какая власть была в тот момент, было ли у нее большинство в парламенте, какова направленность политики и на кого она ориентирована.

Ключевые слова: вектор, власть, народ, общество, политический миф, стереотип, политический институт, демократия, система.

Несмотря на то, что Украина пережила и продолжает переживать глобальные социально-политические революции и экономические перестройки, параллельно находясь в состоянии военного конфликта, в прошлом, в отношениях между властью и обществом ничего не менялось по существу.

Вообще для Украины все годы независимости складывались очень драматично и каждый президентский срок – по-своему. Политическая

стабильность – было понятием довольно абстрактное, и прочувствовать на себе ее никогда не получалось. Когда постоянно меняется власть, то контакт просто не может быть налажен, т.к. никто не знает, что может ждать тебя в будущем. Несмотря на то, что сама государственная власть, время от времени испытывала слабость, переживала кризисы и частенько прибегала к крайним мерам для сохранения своей главной роли на политической сцене, сценарий отношений между властью и обществом существенно не менялся[1, с.46]. Власть играет хорошо или плохо, меняются декорации, маски и роли, а общество как было, так и остается в качестве восторженного или недовольного зрителя.

Украинские граждане имеют более или менее развитое политическое сознание и одновременно у них проявляется огромное желание и стремление к участию в реальной политической жизни в качестве субъектов различных политических акций[3, с.45]. Данный факт особенно ярко выражен в последние полтора десятка лет, за которые несколько разменялась направленность и ориентированность нашего вектора движения с востока на запад и обратно. Вначале, это была «Оранжевая революция», затем, после очередной смены вектора произошла «Революция достоинства».

Инициатором таких действий всегда были народные массы, а эстафету потом перенимали оппозиционно настроенные силы, что в итоге превращалось в банальную борьбу за власть[2, с.146]. И такой сценарий повторялся из раза в раз.

Он формировался на протяжении десятилетий под влиянием различных факторов, главным из которых являлся СССР. В СССР сложилась политическая система, идеологическое обоснование которой (марксизм) пришло извне, но которая осталась чуждой тому обществу, где эта идеология возникла и первоначально развивалась[4, с.86].

Такая система очень удачно прижилась при определенном пересмотре правил и манеры игры. СССР выступил инкубатором и вырастил систему, которая в последствии стала демонстрировать необыкновенную устойчивость:

она существовала и функционировала без особых сбоев на протяжении десятилетий, несмотря на чудовищные провалы внутри страны и на внешней арене. Объяснение этому историческому парадоксу лежит не в репрессивной системе, созданной сталинизмом, а в архетипах всей советской традиционной политической культуры, куда до недавнего входила и Украина. Народ на протяжении столетий жил в условиях, которые выработали в нем особую покорность авторитарной власти и веру в спасительную роль такой власти. Более того, эта покорность считалось нормой, и любые посягательства немедленно пресекались. Именно покорность и терпение стали тем камнем преткновения, который не позволял отстаивать свое мнение и оказывать, хоть малейшее сопротивление власти[5, с.43] Народ ощущал себя ягненком, которого никто не защитит, если он вдруг попытается пойти против волка.

Соответственно, все эти революции в Украине и были вызваны попыткой разорвать этот порочный круг и попыткой избавиться от старых советских стереотипов, которые так глубоко проникли в общество. Эти стереотипы вряд ли удастся искоренить навсегда из того или иного человека. Только смена поколения принесет какой-либо результат.

Советская идеология коренным образом отличалась от демократической, которая была сформулирована в классической западной политической науке. В основу советского массового политического сознания был положен марксистский миф. Этот миф основывался на исторической миссии пролетариата. Благодаря этому реализовался идеал народного единения и создавался соответствующий ему политический институт – Верховный совет. В рамках «советских» институтов несогласие с мнением большинства есть прежде всего демонстрация несогласия и отсутствия единства. Такое поведение неприемлемо, ибо разрушает базовый миф политической культуры[7, с.95]. Самое важное, что всякий депутат должен понимать – это то, что голосуя «против», он противопоставляет себя не сторонникам предлагаемого решения, а всему народу.

Все это существенно отличается от западной модели построения государства, где отлично отлажена система «сдержек и противовесов» и где всех голосов «за» попросту быть не может. То, что в демократических политических культурах становится штампом, в Украине прошлого напоминало калейдоскоп. И все это происходило в зависимости от политического вектора на тот момент.

Начиная с конца 2013, Украина начала избавляться от этого политического и психологического калейдоскопа и впитывать базовые ценности демократии, такие как: человек, его жизнь, честь, достоинство, личная неприкосновенность, свобода, его права [8,с.146]. Демократия подразумевает принятие важнейших властных решений по принципу большинства: именно большинство, а не меньшинство выражает через институты демократии свою волю. Меньшинство имеет право на оппозицию при подчинении решениям большинства [6, с.98]. Здесь иногда у нас происходит сбой и меньшинство ошибочно решает, что оно большинство и начинает тянуть одеяло в свою сторону. Все это приводит к расколу внутри властных коридоров и кризису. Без должной поддержки и наставлений из вне, справиться с этим будет довольно сложно. Нужны люди, которые смогут направить силы в нужное русло, чтоб эта энергия не расплескивалась на пути.

Пока же, Украина уверенно следует этому вектору движения и связь между властью и обществом продолжает укрепляться. Возможно, это происходит не в таком темпе, как нам бы хотелось, но при сохранении такого же желания и рвения к переменам, нам это под силу. Во-многом, это происходит благодаря успехам соседней Польши и Венгрии, которые этот путь прошли несколько десятилетий назад и где связь власти и общества находится на довольно высоком уровне. Наша задача в ближайшем будущем перешагнуть этот уровень и стать новым ориентиром и маркером такой связи в целом. Напора и желания нам не занимать. И в конечном итоге мы справимся. Это неизбежно. И власть будет служить во благо общества, а не подчинять его себе.

Литература:

7. Халипов В.Ф. Наука о власти. Кратология: Учебное пособие. – М., 2002.
 8. Энтин Л. М. Разделение властей. Опыт современных государств. – М., 1995.
 9. Арон А. Демократия и тоталитаризм. – М., 1993.
 10. Даль Р. О демократии / Пер. с англ. – М., 2000 р.
 11. Перегудов С. Гражданское общество в политическом измерении. // Мировая экономика и международные отношения. – 1998р.
 12. Шмиттер Ф. Размышления о гражданском обществе и консолидация демократии. // Полис. – 1996. - № 4.
 13. Бугай Ю., Стеценко В. Україна – НАТО. К., 2001.
 14. Многоликая глобализация / Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона. – М.: Аспект Пресс, 2004.
-

УДК 323

Политические науки

О ПРОБЛЕМЕ СОВРЕМЕННОЙ СИТУАЦИИ В УКРАИНЕ

Адаменко Л.С.,

военнослужащая Вооруженных сил Украины, офицер-психолог

г. Одесса, Украина

Аннотация. Для того, чтобы адекватно понимать ситуацию, которая в настоящее время происходит в Украине, нужно уметь складывать все факторы воедино, будь то финансовое положение страны, баталии между политическими силами, определение направлений экономического взаимодействия, а также геополитическая обстановка вокруг Украины.

Именно геополитическая обстановка в нашем случае будет оказывать одно из решающих влияний на то, что сейчас происходит в стране. Ведь все это

следствие ранее произошедших событий и Украина в этом плане далеко не первая страна, которая сталкивается с подобным явлением.

Ключевые слова: геополитическая обстановка, страны бывшего советского блока, сценарий развития, конфликт, стабильность.

Когда мы изучаем какой-либо феномен, чаще всего прибегаем к использованию сравнительного метода, для более ясного понимания отличий. Т.е. сравниваем то, что мы изучаем с другими подобными явлениями. Таким образом, мы видим то, что является уникальным для данного общества, и что является общей, доминирующей характеристикой для всех обществ данного типа.

Если брать страны бывшего советского блока, то до нас уже была история с Грузией в 2008 и Приднестровьем и в какой-то степени с Нагорным Карабахом, застывшим между двумя полюсами.

Но самым ранним примером для Украины служит ситуация, которая развивалась в бывшей Югославии [1, с.485]. Причин для того было несколько. Югославия была одной из нейтральных стран в холодной войне между СССР и США. Она не стала ни на чью сторону, а осталась наблюдать в стороне, основав «Движение неприсоединившихся стран», т.к. в 1948 она вышла из сталинского блока стран.

Во всем этих случаях были очень похожи сценарии, по которым развивалась ситуация: повод (в большинстве случаев очень спорный и надуманный) – реакция – начало силового решения с той или иной стороны. Причем основной сценарий был продуман задолго до начала активных действий [3, с.280]. Т.е. можно говорить о намеренных действиях и, следовательно, агрессивном поведении.

Что касается бывшей Югославии, то с течением времени она была вынуждена просить помощи, т.к. ее внутренних ресурсов не хватало. США оказывали ей такую помощь, сначала экономически, а затем и оружием.

Пропасть в экономике между странами внутри самой Югославии усиливалась. Те, кто был ближе к Австрии, такие как Хорватия и Словения,

развивались быстрее, чем те же Сербия, Косово и Македония. Это усиливало напряжение, что в конечном итоге и привело к конфликту, который на долгое время поделил и погрузил этот регион в неопределенное состояние [4, с.47]. Это сказывается даже сейчас, когда наконец Косово было признано отдельным государством, но никто до конца и не уверен, что это сможет привести к стабильности. Но однозначный плюс всей этой ситуации — это то, что в ближайшей перспективе, это вряд ли приведет к конфликту [2, с.56].

По большей части весь этот конфликт — это конфликт запада с Россией. Передел сфер влияния – основной камень преткновения и основной фактор возникновения конфликтов на постсоветском пространстве. Так было с Югославией, так было с Молдовой, так было с Грузией. Сейчас, к сожалению, очередь Украины [5, с.126]. Когда «дипломатические» методы запугивания и шантажа со стороны агрессора исчерпаны, на сцене появляются зеленые человечки.

Такая тактика призвана вернуть под свой контроль «потерявшегося» соседа, военным путем. И пусть не завоевать и не растворить его, но остановить этот дрейф и разворот экономики в сторону большего сближения с Европой. Нельзя сказать, что этот метод полностью лишен смысла, по той простой причине, что, в некоторой степени, это работает. Захваченные территории делают свое черное дело, тормозя развитие, отпугивая инвесторов и напрочь лишая стабильности [7, с.412].

Принимать страну, которая ищет развития, пытаясь освободиться от старой зависимости, в свой клуб успешных и красивых не будет гореть желанием никто. Особенно, если эта зависимость за предыдущие 26 лет ничего хорошего не принесла и у которой часть территории в огне, а другая часть забрана насильно. Ее максимум будут поддерживать морально, иногда материально. Если это будет выгодно и не опасно – могут научить защищаться. И нам не нужно винить Европу в недостаточной поддержке [8, с.86]. Нужно самим отстаивать свои интересы любыми доступными путями и методами. Мы это отлично продемонстрировали в ситуации с турбинами компании «Siemens»,

и в деле «Нафтогаза» против «Газпрома». Бизнес есть бизнес и это хорошо. Но когда этот бизнес основан на нарушении всех известных норм, правил и ценностей, когда он нарушает все мыслимые законы – этот бизнес должен быть остановлен. Украина должна выработать свой собственный путь развития и твердо воплощать его в жизнь [6, с.112] Ведь никто не может заставить страну жить лучше, пока народ этой страны сам этого не захочет.

Украине не обязательно целиком перенимать опыт бывших стран советского блока с похожими проблемами. Нужно взять только положительные стороны и от Хорватии, и от Молдовы, и от Грузии. За все последние годы мы совершили огромный скачок вперед и с точки зрения экономики и с точки зрения политики. Мы дали понять, что являемся той силой, с которой обязаны считаться и останавливаться на этом мы не намерены.

О полной интеграции с Европой, как с финансовой точки зрения, так и в социальном плане, в ближайшее время говорить преждевременно, хотя перспективы видны невооруженным глазом. Уже сейчас явно видно, что мы начали бороться с главными проблемами всех постсоветских стран – коррупцией, отсутствием свободы слова, управляемым судом, отсутствием прав на собственность и бестолковым менеджментом. Начало воодушевляет, и темп задан очень хороший. Осталось только идти вперед и закончить начатое. Только все это вместе даст сумасшедший толчок к росту и значительно приблизит новые горизонты, ради которых и были потеряны столько жизней и приложена масса усилий.

Литература:

1. Политология. Учеб. пособие для вузов / Под ред. Н. Сазонова – Х.: 2001. – С. 485.
2. Пугачов В., Соловьев А. Введение в политологию – М., 2006. – С. 56.
3. Грушевський М. Очерки истории украинского народа – К.: 1990. – 280 с.
4. Конституция Украины. – Киев, 2006. – 47 с.

5. Жиро Т. Политология /пер. с польск. – Х.: Изд-во Гуманитарный центр. 2006. - С. 126.
 6. Заколотный В. Государство как основной институт политической власти: учеб.пособие. – М., 1999. – 112 с.
 7. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира. / Под общ.ред. В. Бакирова, Н. Сазонова – Х.: ХНУ, 2005. – 412 с.
 8. Арато К. Концепция гражданского общества: восхождение, упадок и воссоздание // Полис. – 1995. – 86с.
-

УДК 321

Політичні науки

ПОЛІТИЧНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КАТОНА
(США) ТА ІНСТИТУТУ ЛЮДВІГА ФОН МІЗЕСА (США)

*Онiнко З.С.,
аспірантка філософського факультету,
кафедри політології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Розвиток різноманітних сфер суспільства, в першу чергу політичної та економічної, в значній мірі залежить від прийняття доцільних та ефективних рішень політичними акторами. В сучасному глобалізованому світі, де постійно збільшується потік різноманітної інформації, з'являються все нові й нові виклики, проблеми та кризи, у політиків та управлінців виникає потреба у науково-аналітичній підтримці власних напрямів діяльності, інтелектуальній обробці інформативного поля та, у кінцевому результаті, наданні порад та рішень задля вироблення відповідної стратегії дій. Таку інтелектуальну підтримку здійснюють різноманітні науково-дослідницькі інститути,

просвітницькі організації, різноманітні центри досліджень при університетах тощо. Частина з таких організацій мають суто ідеологічне забарвлення, тобто проводять дослідження в рамках однієї ідеології (ліберальної, консервативної, соціал-демократичної та ін.).

Американські інститути, такі як: Інститут Катона та Інститут Людвіга фон Мізеса й належать до таких «фабрик думок», базою наукових апробацій яких виступає лібертаризм – досить новий ідейно-політичний напрям, який робить акцент на свободі, в першу чергу в політичній та економічній сферах. Ці інститути об'єднують ряд вчених, дослідників, котрі акумулюючи власний науковий потенціал, шляхом публікацій статей, книжок, а також співпраці із урядовцями, дають змогу політикам оцінювати та використовувати їхні ідеї як орієнтири для написання програм та прийняття рішень.

Інститут Катона (The Cato Institute) є приватною неурядовою дослідницькою та просвітницькою організацією, метою якої є «розширення меж публічної політики, а також дослідження проблем демократичних суспільств – як внутрішніх, так і міжнародних» [1:157]. Інститут був заснований в 1977 році Едвардом Крейном в Сан-Франциско (нині базується у Вашингтоні). Свою назву він отримав від праці «Листи Катона» (Cato's Letters) – серії памфлетів, написаних в XVIII столітті в Англії Джоном Тренчандом та Томасом Гордоном, в яких викладалися політичні ідеї теоретика лібералізму Джона Локка. В свою чергу памфлети були названі в честь Катона-молодшого – політичного діяча стародавнього Риму, який виступав за республіку. Ґрунтуючись на традиціях класичного лібералізму, інститут проводить свої дослідження в руслі лібертаризму, вважаючи саме його справжньою ідеологією, яка «не перекрутила» ідеї Дж. Локка та Адама Сміта. Основою своєї діяльності інститут визначає такі лібертаріанські принципи: акцент на природніх прав особистості як невід'ємної частини розвинутого суспільства, просування ідеалу свободи як основи, на якій повинні базуватися всі сфери суспільства, відстоювання принципу обмеженості функцій держави та федералізму, а також вважають вільний ринок основою економічного процвітання [2:29]

Співробітники Інституту Катона виступають за звуження втручання держави як у політичну сферу, так і в економічну та соціальну. Крім того, науковці інституту ратують за припинення інтервенційної політики США та відміну милітаризації суспільства, а також проти американського втручання у внутрішню політику іноземних держав (також позицією Інституту є «менше опікати нові демократії, які з'явилися на теренах СРСР»)[3;33]. Ще одним напрямом політичних досліджень даного інституту є критика неоконсервативної ідеології, як таку, яка несе в собі загрозу звуження прав та свобод особистості.

Інститут включає в себе ряд дослідницьких центрів: Центр конституційного дослідження, Центр глобальної свободи та процвітання, Центр просування прав людини, Центр репрезентативного уряду тощо. Науковою базою для діяльності Інституту Катона є праці таких вчених як Мілтон Фридман, Фрідріх фон Хайек, Айн Ренд, Джеймс М. Бьюкенен, А. Гріспен та ін.. Найбільш відомими співробітниками інституту є такі політологи як Девід Боуз, Едвард Крейн, Андрій Ілларіонов, Хосе Піньєра та ін.. Інститут видає ряд журналів: *Cato's Letter*, *Cato Journal*, *Regulation*, *Cato Supreme Court Review* и *Cato Policy Report*, в яких висвітлюється увесь спектр політичних та політико-економічних питань.

Слід зазначити, що діяльність Інституту Катона здійснила вплив на переформатування Республіканської партії за часів Рональда Рейгана.

Інститут фон Мізеса (*Ludwig von Mises Institute*) – науково-дослідницька організація, яка об'єднує науковців, які висвітлюють власне бачення вирішення політичних та економічних проблем у руслі Австрійської економічної школи. Ідеї представників даної школи: Людвіга фон Мізеса (саме його іменем названий інститут), Фрідріха фон Хайєка, Мюррея Ротбарда справили значний вплив на лібертаріанство загалом. Інститут Людвіга фон Мізеса був заснований в 1982 році Лоуліном Роквелом-молодшим, Бертоном Блумертом та Мюрреєм Ротбардом за підтримки вдови Людвіга фон Мізеса Маргріт фон Мізес в м. Обурн (штат Алабама). Інститут заявляє, що його

метою є «бути дослідним центром класичного лібералізму, лібертаріанської політичної теорії та австрійської школи економіки»[4;14].

Грунтуючись на економічних принципах ринкової економіки, обмеженості втручання держави в економічну сферу, критиці оподаткування та монетарної політики держави, співробітники інституту не обминають увагою й політичні питання, серед яких чільне місце займає критика держави як монополіста-агресора. Більшість дослідників інституту (Ганс-Герман Хоппе, Родерік Лонг, Хесус Уерта де Сото, Уолтер Блок та ін.) позиціонують себе як анархо-капіталісти й виступають за повну ліквідацію держави на користь приватних агенцій, які могли взяти на себе усі її функції у різних сферах суспільства. В основу критики держави науковці інституту ставлять свободу як основоположний принцип, який не сумісний із жодним державним інститутом. Крім того, серед інших політичних напрямів дослідження Інститута фон Мізеса є: критика демократії, як недосконалої форми правління, антивоєнна політика, зміну або реформатування законодавства на основі лібертаріанських принципів тощо.

Наукові здобутки Інституту Катона та Інституту Людвіга фон Мізеса використовують для оформлення своїх програм та побудови стратегій дій щодо вирішення політичних питань використовують представники Лібертаріанської партії США (третьої по величині американської партії) зокрема Рон Пол, Гері Джонсон та ін.

Обидва вищезгадані інститути позиціонують себе як неприбуткові організації, які функціонують за рахунок добровільних пожертв своїх членів та благодійних внесків. Для поширення своїх ідей інститути мають власні сайти, а також проводять щорічні конференції, круглі столи та літні школи.

Література:

1. Якунин В. И., Сулашкин С.С., Вилисов М.И. Наука и власть. Проблемы коммуникации. - М: Научный эксперт, 2009. – 245с.

2. Мельвиль А. Ю. Политический атлас современности: опыт многомерного статистического анализа. – М.: МГИМО-университет, 2007. – 270с.

3. Білецький В.С.. «Мозкові центри» в США // Схід, - 2000. - № 6(37). – С.32-33.

4. Lee, Frederic S., and Cronin, Bruce C. Research Quality Rankings of Heterodox Economic Journals in a Contested Discipline. // American Journal of Economics and Sociology, - 2010. – № 5 (69). - С. 14 - 18

УДК 372.2

Педагогічні науки

РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ НА ЗАСАДАХ ВИКОРИСТАННЯ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

Вовк А.П.,

вихователь ЗДО №8 «Дзвіночок»

м. Ромни, Україна

Постановка проблеми. Мова є джерелом різнобічних знань, засобом мислення, мовлення, духовного збагачення людини. Важливе місце в системі засобів розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку посідають джерела художнього читання й розповідання дітям, зокрема, усна народна творчість, що узагальнює багатовіковий людський досвід, є носієм і втіленням народної мудрості, народного світогляду, його ідеалів. В усній народній творчості відбивається національна психологія, національна свідомість народу, його історія, філософія, мораль, правові закони, народна мудрість.

Дошкільний вік – це період активного засвоєння дитиною мови, становлення й розвитку всіх сторін мовлення: фонетичної, лексичної, граматичної, зв'язного мовлення, засвоєння його виразності та образності (А. Богуш, К. Крутій, Т. Піроженко та інші). Мовлення старших дошкільників може вдосконалюватися лише під впливом спілкування з однолітками та

дорослими. Воно характеризується як індивідуальний процес, під час якого конкретна людина використовує конкретну мову. Для такої мови характерні певні закони та правила, які визначаються обставинами. Тож усна народна творчість містить різні явища мови, логічні одиниці, художні мініатюри, поетичні образні узагальнення соціально-історичного досвіду. Дошкільний вік є сензитивним періодом для розвитку та засвоєння мовлення. Отже, необхідно використовувати різноманітні засоби, які б сприяли підвищенню рівня мовленнєвих вмінь. Одним із найбільш доступних і цікавих засобів вважається фольклор. Легкість для запам'ятовування, барвистість, ритмічність та виразність – це те, що вигідно його характеризує. Невеликий об'єм тексту, цікавий сюжет, доступний зміст та яскраві художні засоби роблять його відповідним віковим особливостям дітей дошкільного віку [4, 6, 8].

Разом з тим, попри низку досліджень, здійснених у цьому напрямку, ще недостатньо вивчено та не повністю усвідомлено значення усної народної творчості в розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку. Тож актуальність проблеми та її недостатня розробленість у теорії та практиці дошкільної освіти зумовили необхідність її подальшого вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку зв'язного мовлення дітей завжди знаходились в центрі уваги педагогів і лінгводидактиків (М. Вашуленко, Л. Варзацька, Т. Ладиженська, М. Львов, Н. Орланова, С. Русова, В. Сухомлинський, Є. Тихеева, Л. Федоренко, Н. Хорошківська та інші). Учені довели, що втрачені можливості мовленнєвого розвитку в дошкільному дитинстві майже не відновлюються в шкільні роки. Стосовно дітей дошкільного віку проблему досліджували такі педагоги як М. Алексеева, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Калмикова, О. Ушакова та інші.

Вплив фольклору на мовну освіту дітей було розкрито в роботах видатних учених, педагогів, письменників (О. Духнович, С. Русова, Г. Сковорода, І. Срезневський, Є. Тихеева, К. Ушинський, І. Франко). М. Стельмахович уперше в сучасній етнопедагогіці виокремлює таку її галузь, як народна дидактика [1, 3].

Отже, результати аналізу теорії й практики досліджуваної проблеми дають змогу констатувати наявність наукової бази щодо можливості її вирішення.

Мета статті полягає у визначенні актуальності проблеми розвитку зв'язного мовлення на засадах використання усної народної творчості; розробці наукового апарату дослідження; окресленні його теоретико-методичних засад.

Виклад основного матеріалу. Сучасні підходи до навчання мови й розвитку мовлення розкрили М. Вашуленко, Є. Соботович, О. Шахнарович. Окремі аспекти художньо-мовленнєвої діяльності в Україні висвітлено в працях Л. Артемової, О. Білан, А. Богущ, Н. Гавриш, О. Лещенко та інших. Проблему художньо-мовленнєвої діяльності досліджували вчені С. Чемортан, Л. Талер [5, с.300].

Психологічна природа зв'язного мовлення, його механізм і процес становлення розглядалися в дослідженнях Л. Виготського, Д. Ельконіна, О. Леонтьєва, О. Лурія, С. Рубінштейна та інших. Дослідники виокремлювали мотивацію мовленнєвого висловлювання, розглядали мотив як імпульс, що дозволяє здійснювати відбір слів, а в предметі майбутнього висловлювання визначали логічну послідовність і синтаксичну правильність мовленнєвого висловлювання [1, с.275].

Важливе місце в системі засобів розвитку зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку посідає фольклор. Питання щодо використання творів українського фольклору в процесі навчання старших дошкільників рідної мови розглядається й сучасними науковцями (А. Богущ, Н. Луцан, В. Кононенко, Н. Лисенко). Аналіз фольклорних жанрів засвідчив, що їм притаманна низка специфічних рис, які надзвичайно приваблюють дитину, а саме: невеличкий об'єм тексту, доступність змісту, захоплюючий ігровий сюжет, використання художньо-зображувальних засобів мови. Фольклорні твори відзначаються барвистістю, виразністю, ритмічністю, легкістю для запам'ятання. Це дозволяє вважати, що за своїми художньо-специфічними рисами фольклор може слугувати ефективним засобом розвитку зв'язного

мовлення дітей старшого дошкільного віку, збагачувати їхнє мовлення образними виразами, текстами жанрів фольклору [7, с.212].

Мета нашого дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов ефективного розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників на засадах використання усної народної творчості.

Об'єктом дослідження визначено процес розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку на засадах використання усної народної творчості.

Предметом дослідження є усна народна творчість як засіб розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Гіпотеза дослідження базується на припущенні, що ефективний розвиток зв'язного мовлення старших дошкільників можливий за умов створення в дошкільному навчальному закладі належного розвивального середовища для розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку; використання усної народної творчості в освітньому процесі дошкільного навчального закладу; раціонального поєднання різних видів і типів занять у групах дітей старшого дошкільного віку.

Відповідно до мети, об'єкту, предмету та гіпотези визначено завдання дослідження: дослідити теоретичні та методичні засади розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку на засадах використання усної народної творчості; виявити рівні та особливості розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку; визначити педагогічні умови ефективного розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників на засадах використання усної народної творчості; розробити, обґрунтувати й експериментально перевірити методику розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку на засадах використання усної народної творчості.

Висновки. Таким чином, проблема розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників на засадах використання усної народної творчості є досить актуальною. Результати аналізу теорії й практики досліджуваної проблеми

підтвердили наявність наукової бази щодо можливості її вирішення, дозволили розробити науковий апарат дослідження, окреслити його теоретико-методичні засади. Вважаємо, що подальших наукових розвідок потребує дослідження змісту, педагогічних умов, методики розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників на засадах використання усної народної творчості в дітей старшого дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу та сім'ї.

Література:

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика. Навчальний посібник / А. М. Богуш. – Запоріжжя. – Вища школа, 2000. – 275 с.
 2. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до семи років : монографія / А. М. Богуш. – К. : Вид. Дім «Слово», 2004. – 376 с.
 3. Гавриш Н. В. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят. Навчально-методичний посібник / Н. В. Гавриш. – К. : Вид. дім «Шкільний Світ» : Вид. Л. Галіцина, 2006. – 119 с.
 4. Дмитренко М. К. Українська фольклористика: історія, теорія, практика / М. К. Дмитренко. – К. : Редакція часопису «Народознавство», 2001. – 576 с.
 5. Калмикова Л. О. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дітей: психолінгвістичний та лінгвометодичний аспекти. Навчальний посібник для студентів ВНЗ / Л. О. Калмикова. – К. : НМЦВО, 2003. – 300 с.
 6. Калинова сопілка: Антологія української народної творчості / упор. Н. Шумада. – К. : Веселка, 1989. — 606 с.
 7. Киченко О. Фольклор як художня система: проблеми теорії / О. Киченко. – Дрогобич: НВЦ «Каменярь», 2002. – 212 с.
 8. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. / Стельмахович М. Г. – К. : Вища школа, 1985. – 271 с.
-

ПРИКЛАДНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ
МНОГОГРАННИКІВ

Шановалова Н. В.,

*доцент кафедри вищої математики Фізико-математичного
факультету,*

*Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

Іванків Б. В.,

магістрант Фізико-математичного факультету,

*Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

Вивчення многогранників починається в 11 класі. Тема «Многогранники» є першою темою курсу геометрії 11 класу. До цього в шкільному курсі геометрії вивчаються фігури, які є многогранниками, але саме означення многогранника вводиться вперше в 11 класі. На профільному рівні на тему виділяється 24 години і вивчаються такі підтеми: многогранні кути; многогранник та його елементи; призма, пряма і правильна призма; паралелепіпед; піраміда; зрізана піраміда; правильна піраміда; перерізи многогранників; площі бічної та повної поверхонь призми, піраміди, зрізаної піраміди; правильні многогранники. Далі в третій темі курсу вивчаються «Об'єми многогранників» (16 год. на проф. рівні) [1].

В шкільному курсі геометрії вивчають такі многогранники: призма, паралелепіпед, тетраедр, куб, октаедр, додекаедр, ікосаедр та їх властивості.

У многогранників є загальні властивості:

1) Всі вони мають три невід'ємні компоненти: грані, які утворюють поверхню многокутника; вершини, в яких з'єднуються грані; ребра, які є сторонами многокутників, з яких складається многогранник, тобто відрізки, що утворюються в місцях стикання двох граней.

2) Кожне ребро многогранника є спільним для двох граней, які називаються *суміжними*.

3) Ці многогранники є опуклими. Опуклість означає, що многогранник повністю розташований лише по одну сторону від площини, на якій лежить одна з граней, і це виконується для всіх граней многогранника.

Розглянемо кожен з цих многогранників та їх властивості.

Призма

Призмою називається многогранник, у якого дві абсолютно однакові грані – рівні n -кутники лежать у паралельних площинах, а решта n бічних граней є паралелограмами.

Основні властивості призми: рівні основи, всі бічні ребра призми рівні і паралельні між собою, всі бічні грані мають форму паралелограма [2].

Піраміда

Пірамідою називається многогранник, одна грань якого – довільний многокутник, а інші грані – трикутники, що мають спільну вершину [3].

Основні властивості піраміди: бічні ребра рівні; бічні грані рівні; апофеми рівні; двогранні кути при кожній основі рівні; двогранні кути при бічних ребрах рівні; кожна точка прямої, яка проходить через центри її основ, рівновіддалена від усіх вершин кожної основи, рівновіддалена від площини бічних граней, рівновіддалена від прямих, на яких лежать бічні ребра.

У стереометрії особливе місце займають геометричні тіла з абсолютно рівними між собою гранями, у вершинах яких з'єднується однакова кількість ребер. Ці тіла отримали назву *платонові тіла*, чи *правильні многогранники*. Існує всього п'ять видів правильних многогранників: тетраедр, гексаедр, октаедр, додекаедр, ікосаедр.

Тетраедр

Тетраедр – це чотиригранник з рівними гранями у формі правильних трикутників, кожна з вершин яких є точкою з'єднання трьох граней.

Властивості тетраедра: всі грані тетраедра рівні між собою правильні трикутники; грані тетраедра сходяться під однаковим кутом, тобто всі

многогранні кути тетраедра рівні; сума плоских кутів при кожній з вершин дорівнює 180° , і оскільки всі кути рівні між собою, то будь-який кут правильного тетраедра становить 60° .

Гексаедр

В геометрії гексаедр, він же куб, вважається частковим випадком паралелепіпеда, який, у свою чергу, є різновидом призми. Відповідно і властивості куба пов'язані з властивостями призми з тією лише різницею, що усі грані і кути куба рівні між собою. З цього випливають такі властивості гексаедра: всі ребра куба рівні між собою; усі грані – рівні квадрати (всього у куба їх шість); кожен з цих квадратів може бути прийнятий за основу; з кожної вершини виходить однакова кількість ребер, а саме три; куб має дев'ять осей симетрії, які перетинаються в точці перетину діагоналей гексаедра, що називається *центром симетрії*.

Октаедр

Октаедр візуально можна представити у вигляді двох склеєних чотирикутних правильних пірамід.

Властивості октаедра: сама назва октаедра підказує кількість його граней. Восьмигранник складається з восьми рівних рівносторонніх трикутників, в кожній з вершин якого сходиться рівна кількість граней, а саме чотири.

Додекаедр

Якщо уявити, що всі грані многогранника являють рівні між собою правильні п'ятикутники, то вийде додекаедр – фігура з 12 многокутників.

Властивості додекаедра: в кожній вершині сходяться три грані; усі грані рівні між собою правильні п'ятикутники, тобто мають однакову довжину ребер, а також рівну площу; у додекаедра 15 осей симетрії, кожна з яких проходить через вершину і середину протилежної їй грані, та 15 площин симетрії, причому кожна з них проходить через вершину і середину протилежного їй ребра.

Ікосаедр

Не менш цікавим, ніж додекаедр, є ікосаедр – многогранник з 20 рівними гранями. Серед властивостей правильного двадцятигранника можна відзначити наступні: усі грані ікосаедра – рівнобедрені трикутники; в кожній вершині многогранника сходиться п'ять граней, і сума суміжних кутів у вершині становить 300° ; ікосаедр має так само, як і додекаедр, 15 осей і площин симетрії, що проходять через середини протилежних граней.

Євграф Степанович Федоров займався розробкою теорії математичних многогранників і вивченням симетрії природних многогранників – кристалів.

Внесок Федорова у розвиток науки виявився неоціненним. Федоров розробив класифікацію кристалічних многогранників, теорію будови і симетрії кристалів. У праці «Симетрія правильних систем фігур» Федоров виводить 230 просторових груп – 230 геометричних законів, за якими можуть розміщуватись атоми у кристалах. Значення цієї геніальної праці виявилось лише тоді, коли відкриття рентгеноаналізу кристалів показало, що закони, встановлені Федоровим, лежать в основі всіх реальних кристалічних структур.

Кристали та їх властивості мають широке прикладне застосування. Деякі кристали перетворюють теплову енергію в електричну, кристали кремнію використовують як фотоелектричні елементи; в техніці управління світловими пучками нелінійні оптичні кристали використовуються для подвоєння частоти лазерного випромінювання. Важливі галузі сучасної техніки – інформатика, мікроелектроніка, обчислювальна техніка – базуються на використанні напівпровідних кристалів і монокристалічних плівок (германій, кремній). А ось рідинні кристали працюють в електронних годинниках і вимірюють температуру тіл [4].

Література:

1. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів з математики 10-11 класи / Міністерство освіти і науки України. – 25 с.
2. <http://yrok.pp.ua/serednya-osvta/6520-mnogogranniki-vidi-mnogogrannikov-ta-yih-vlastivost.html>

3. Бевз Г. П. Геометрія 11 клас.: підручник для загальноосвіт. навч. закл.: академ. рівень, првофіл. рівень / Г. П. Бевз, В. Г. Бевз, Н. Г. Владімірова, В. М. Владіміров. — К.: Генеза, 2011.— 336 с.

4. Шаповалова Н. В. Особливості вивчення многогранників в курсі геометрії вищої школи / Н. В. Шаповалова, І. О. Кучерук // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Асимптотичні методи в теорії диференціальних рівнянь», м. Київ, 13-14 грудня 2012 року. – К.: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2012. – С. 127-128.

5. Шаповалова Н. В. Групи симетрії геометричних фігур та многогранників / Н. В. Шаповалова, І. О. Кучерук // Актуальні проблеми методології та методики навчання фізико-математичних дисциплін: матеріали Міжнародної наукової конференції, 18-19 січня 2013 року. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – С. 125-127.

УДК 378

Педагогічні науки

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМУ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ

Кисельова О. І.,

викладач кафедри анатомії, фізіології та фізичної реабілітації

Шахматов В. А.,

старший викладач кафедри спортивних дисциплін

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,

Україна

Фізичне виховання, яке постійно збагачує арсенал своїх засобів і методів результатами наукових досліджень, різноманітними елементами рухової активності з культур різних народів і спорту, що інтенсивно розвивається, стало невід'ємним елементом способу життя та істотно впливає на освіту, виховання

та здоров'я людини, її місце в суспільстві, життєві позиції, працездатність, комунікабельність, відпочинок, розваги, зняття напруженості й профілактику стресів [1, с. 3].

Велика кількість досліджень, проведених у різних країнах світу в галузі фізичного виховання, їхнє широке впровадження у практику в тісному взаємозв'язку з іншими найважливішими складовими здорового способу життя – раціональним харчуванням і профілактикою надлишкової маси тіла, відмовою від паління й адекватним ставленням до вживання алкогольних напоїв, оптимальним співвідношенням праці й відпочинку, загартовуванням за останні десятиліття у багатьох країнах світу призвели до дивовижних результатів у сфері збереження та зміцнення здоров'я.

На превеликий жаль, це не торкнулося системи фізичного виховання населення України, яка і нині базується на дещо модернізованих формах, які були встановлені ще в середині минулого століття. За даними М.М. Булатової, О.Т. Литвина, 2004; Т.Ю. Круцевич, 2006; Н.В. Москаленко, 2010, діюча система фізичного виховання ні в кількісному відношенні, ні за якісними показниками не дозволяє досягти поставленої мети – зміцнення і збереження здоров'я населення, не відповідає потребам сучасного суспільства, що не могло не стати одним із чинників погіршення стану здоров'я й фізичної підготовленості населення України і, перш за все, молоді [2, с. 3–4]. Дослідники відзначають, що студентська молодь байдуже ставиться до змісту обов'язкових фізкультурних занять (С.М. Канишевський, 1998; Р.Т. Раєвський, 1998; О.О. Малімон, 1999; Є.М. Свіргунець, 2001; В.В. Романенко, 2003 та інші).

Ситуація, що склалася обумовлена і тим, що сучасний рівень рухової активності більшості школярів і студентів України не відповідає фізіологічним нормам, що забезпечують належний рівень фізичного стану дітей і підлітків (Р. Масауд, 1998; Е.В. Андреева, 2002; И.А. Когут, 2006). Достатній рівень рухової активності оздоровчої спрямованості має кожна п'ята дитина шкільного віку і кожен десятий студент, що є одним із найнижчих показників у Європі (N. Cavill, 2006; R. Blom, H. Nikogosia, 2006). Це обумовлено низькою

ефективністю уроків фізичної культури, відсутністю позакласної роботи й зацікавленості до самостійних занять фізичними вправами (М. М. Булатова, О. Т. Литвин, 2003; Т.Е. Виленская, 2005; Н.В. Москаленко, 2007) [2, с. 3–4].

Схожі дані наводить В.Б. Базильчук, вказуючи, що студенти не виконують оптимальних обсягів рухової активності, які повинні складати не менше ніж 8–10 годин на тиждень. Найбільше число опитаних на організовану рухову активність протягом тижня відводить від 2 до 4 годин (37,4 %). Найменший відсоток (12,5 %) студентів займаються понад десять годин [3, с. 14].

Згідно з даними наукових досліджень ВООЗ за основними показниками здоров'я населення і, в першу чергу, підростаючого покоління, наша держава набагато відстає від передових європейських країн [2, с. 14].

Це свідчить як про нагальну потребу розробки нових науково обґрунтованих шляхів удосконалення організації фізичного виховання у закладах освіти, так і про впровадження у навчально-виховний процес новітніх технологій, форм, програм рухової діяльності.

Погоджуємося з С. В. Трачук, що створення відповідних програм і комплексів фізичних вправ із режимами рухової активності, певними енерготратами, які можуть використовуватися в якості модулів фізичних вправ, дозволить оптимізувати рухову активність в урочний і позаурочний час і підвищити ефективність процесу фізичного виховання [2].

Так, як зазначає В.Б. Базильчук, у проведеному нею дослідженні традиційному змісту занять більшість респондентів дали задовільну та незадовільну оцінки. Студенти запропонували замінити його і запровадити заняття за вибором, що, на їхню думку, здатне підвищити рівень фізичної підготовленості, здоров'я, систематичність відвідування та інтерес до навчальної форми занять. Більшість опитаних студентів вважає доцільним присвячувати обов'язкові заняття одному виду спорту. Кількість таких відповідей становить 42,5 %. Решта респондентів вважають доцільними заняття загальною фізичною підготовкою, різними видами спорту та професійно-

прикладною фізичною підготовкою [3, с. 15].

О.Т. Литвин розробив модель рухової активності для студентської молоді (загальний обсяг основного фізичного навантаження – 7,5–11,5 год.; побутового – 7–10 год.). Підгрунтя розроблених моделей – оптимальне поєднання різних видів рухової активності (побутової, оздоровчої й рекреаційно-оздоровчого спорту), що органічно пов'язане з вимогами здорового способу життя різних груп населення [1, с. 12–13]:

1) побутова рухова активність: прогулянки, ходьба сходами, прибирання, робота в саду та ін. (*щоденно 60–90 хв.*);

2) оздоровча рухова активність: силові вправи, вправи на розтягування, аеробні вправи залежно від специфіки виду спорту (*3 рази на тиждень по 30 хв.*);

3) рекреаційно-оздоровчий спорт: спортивні ігри, циклічні види спорту, єдиноборства, фітнес, аеробіка та ін. (*6–10 год. на тиждень*).

Звідси, є актуальним впровадження до змісту програм з фізичної культури студентів таких видів рухової активності, що відповідають їхнім інтересам і можливостям, зокрема це можуть бути програми на основі східних єдиноборств: тай-бо, аеро-карате, ушу-аеробіка, кік-аеробіка; програми з обтяженнями; циклічні програми; програми ігрових напрямків; напрями аеробіки: степ-аеробіка, хай-імпект, супер-стронг, слайд-аеробіка, хіп-хоп, лоу-імпект, тер-аеробіка, фітбол-аеробіка, модерн-данс, стрит-данс, кардіофанк, сіті-джем; аква-фітнес, шейпінг, фітнес-програми, стретчинг, сальса (латіна) тощо.

Але на шляху впровадження інноваційних технологій є певні проблеми, тому що, як зазначає О.Я. Кібальник, практично відсутні науково-методичні розробки, які б дозволяли комплексно використовувати сучасні види рухової активності, наприклад заняття фітнесом, у процесі фізкультурно-оздоровчих занять з молоддю залежно від вікових особливостей, фізичної підготовленості, статевих відмінностей у формуванні мотиваційних пріоритетів, які сприяли б розвитку позитивної мотивації до занять фізичною культурою, формували

основи самостійної оздоровчої діяльності та формували прагнення до здорового способу життя [4].

Висновки. Погоджуємося з фахівцями [4; 5], що традиційні організація, зміст і методи теоретико-методичного забезпечення фізичного виховання у ВНЗ недостатньо відповідають сучасним вимогам, мотивації молоді до занять і не забезпечують всебічної підготовки студента. Новітні технології в організації навчальної та виховної роботи можуть не тільки підвищити ефективність навчального процесу, але й посилити мотивацію до занять з фізичного виховання, бажання вести здоровий спосіб життя, фізично розвиватись та вдосконалюватись.

Література:

1. Литвин О. Т. Історичні передумови і теоретико-методологічні основи сучасної системи фізичного виховання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Київ, 2008. 22 с.

2. Трачук С. В. Моделювання режимів рухової активності молодших школярів у процесі фізичного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». К., 2011. С. 3–4.

3. Базильчук В. Б. Організаційні засади активізації спортивно-оздоровчої діяльності студентів в умовах вищого навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із фізичного виховання і спорту: спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Львів, 2004. 43 с.

4. Кібальник О. Я. Застосування фітнес-технології для підвищення рухової активності та фізичної підготовленості підлітків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фізичного виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Львів, 2008. 18 с.

5. Данилюк В. М., Назарова І. І. Впровадження інноваційних

фізкультурно-оздоровчих технологій у систему фізичного виховання вищих навчальних закладів. Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. Житомир : Вид-во ФОП Євенок О. О., 2016. Вип. 2. С. 25–30.

УДК 81.1

Педагогічні науки

ІННОВАЦІЙНИЙ І ТРАДИЦІЙНИЙ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Лавренюк В.В.,

*доцент гуманітарного факультету
Одеський національний політехнічний
університет
м. Одеса,
Україна*

Комп'ютерні технології останніми роками впевнено увійшли до арсеналу методів навчання. Сьогодні вже абсолютно зрозуміло, що розв'язання проблеми поліпшення якості, підвищення активності й забезпечення індивідуалізації навчання можна досягти лише на підставі застосування комп'ютерної техніки, **елементів дистанційної освіти** разом із традиційними методами педагогіки. *Інформаційно-комунікативні технології поступово стають панівними на різних рівнях нашого життя, а отже, мають стати й провідними на сучасному етапі реформування освіти України. Запровадження технологій **дистанційного навчання** для **всіх видів і форм освітньої діяльності** має розширити доступ різних категорій студентів до якісного навчання за відповідними програмами; забезпечити індивідуалізацію навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей студентів; полегшити доступ до навчання осіб із обмеженими можливостями (у тому числі з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату тощо); підвищити якість навчання шляхом застосування сучасних освітніх технологій; створити*

додаткові можливості для спілкування викладачів і студентів у межах інтерактивного навчання. Воно також відкриє особливо широкі можливості для тих категорій студентів, що поєднують навчання з роботою.

Інформаційні можливості і швидкодія сучасних ПЕОМ відкривають необмежений простір для педагогічної творчості викладачів, дозволяючи модернізувати старі й запроваджувати новітні технології і форми навчання. Аналіз світової педагогічної практики дозволяє виділити такі класи педагогічних програмних продуктів:

- комп'ютерні підручники;
- навчальні програми;
- імітуючі та моделюючі тренажери;
- електронні довідники, словники, енциклопедії;
- системи самопідготовки й самоконтролю;
- системи контролю знань і тестування.

Висока якість навчання, безперечно, прямо залежить від кількості, глибини, вчасності й об'єктивності оцінки одержуваних знань, а отже, грамотно розроблені тести дозволяють виявити рівень засвоєння знань і ступінь сформованості навичок у процесі навчання [5, с. 120].

Широкого розповсюдження набули діагностичні тести успішності, в яких застосовують форму альтернативного вибору правильної відповіді (заповнення пропусків), дописування літер, цифр, слів тощо. За допомогою цих нескладних завдань вдається накопичувати значний статистичний матеріал, підпорядковувати його математичній обробці, робити об'єктивні висновки в межах тих завдань, які висувають до тестової перевірки.

Проблема співвідношення усних і письмових форм контролю розв'язується у більшості випадків на користь останніх. Відомо, що усний контроль більш сприяє виробленню швидкої реакції на запитання, розвиває зв'язне мовлення, проте не забезпечує належної об'єктивності. Письмова перевірка, забезпечуючи значно вищу об'єктивність, крім того, сприяє розвитку логічного мислення, цілеспрямованості: студент під час письмового

контролю більш зосереджений, більш заглиблюється в суть питання, обмірковує варіанти розв'язання й побудови відповіді. Письмовий контроль привчає до точності, лаконічності, зв'язності викладання думок.

Слово "тест" англійського походження і мовою оригіналу означає "іспит", "перевірка". Тест навченості – це сукупність завдань, зорієнтованих на визначення (вимірювання) рівня (ступеню) засвоєння певних аспектів (частин) змісту навчання.

Правильно укладені тести задовольняють ряд вимог. Вони, передусім, мають бути:

- відносно короткостроковими, тобто не потребувати великих витрат часу;
- однозначними, тобто не припускати довільного тлумачення завдання;
- правильними, тобто виключати можливість формулювання багатозначних відповідей;
- відносно короткими, що потребують стислих відповідей;
- інформаційними, тобто такими, що забезпечують можливість співвіднесення кількісної оцінки за виконання тесту з порядковою чи навіть інтервальною шкалою вимірювань;
- зручними, тобто придатними для швидкої математичної обробки результатів;
- стандартними, тобто придатними для широкого практичного використання і вимірювання рівня навченості можливо значно ширших контингентів студентів, що опановують однаковий обсяг знань на одному й тому ж рівні навчання [3, с. 25].

Якщо до основи класифікації тестів покласти різні аспекти (компоненти) розвитку й формування людських якостей, то вона виглядатиме таким чином:

- тести загальних розумових здібностей, розумового розвитку;
- тести соціальних здібностей у різноманітних галузях діяльності;
- тести навченості, успішності, академічних досягнень;

- тести для визначення окремих якостей (рис) особистості (пам'яті, мислення, характеру тощо);

- тести для визначення рівня вихованості (сформованості загальнолюдських, моральних, соціальних та інших якостей) [3, с. 28].

Застосування тих чи інших тестів буде найбільш успішним і забезпечить надійні висновки лише за умови правильного їх поєднання з усіма іншими групами тестів. Тому тестові іспити завжди мають комплексний характер. Робити загальні висновки, наприклад, про рівень розвитку студентів на підставі застосування лише тестів навченості було б непростимою помилкою. Коли ставиться завдання діагностування навченості у зв'язку з досягненнями і розвитком особистості, необхідно застосовувати відповідні види тестових завдань і належні їм методики вимірювання, не забуваючи про локальний характер діагностування.

Дієвість тесту за своїм змістом близька до вимоги повноти, всебічності перевірки, пропорційного надання всіх елементів знань, що вивчаються, умінь. Термін "дієвість" має, як мінімум, два синоніми - "валідність" (від англ. valid – *що має значення, цінний*) і "показовість", "представництво", що тлумачать так само, як "репрезентативність". Завжди мають на увазі те, що укладач тесту зобов'язаний ретельно вивчити всі розділи навчальної програми, навчальні книги, добре знати мету й конкретні завдання навчання. Лише тоді він зможе укласти тести, що будуть дієвими для певної категорії студентів.

Під час підготовки матеріалів для тестового контролю необхідно дотримуватися таких основних правил:

- не можна включати відповідей, неправильність яких на момент тестування студенти не можуть обґрунтувати;

- неправильні відповіді мають конструюватися на підставі типових помилок і мають бути правдоподібними;

- правильні відповіді серед усіх запропонованих відповідей мають розміщуватися у випадковому порядку;

- запитання не повинні повторювати формулювань підручника;

- відповіді на одні запитання не повинні бути підказками для відповідей на інші;

- запитання не повинні містити "пасток" [1, с. 115].

Тести навченості застосовують на всіх етапах дидактичного процесу. За їх допомогою забезпечують попередній, поточний, тематичний та підсумковий контроль знань, умінь, облік успішності, академічних досягнень. Під час тестування необхідно використовувати комп'ютерну техніку як робочий інструмент. Основними перевагами комп'ютерних систем контролю якості знань є їх оперативність і технологічність обробки даних тестування. Безперечними перевагами нової системи є **зняття недовіри** (!) до об'єктивності оцінювання знань на вступних, поточних та випускних іспитах; скасування можливості адміністративного керування процесом оцінювання знань різними гілками влади; можливість формування єдиних для всієї країни вимог до знань, умінь та навичок із кожної дисципліни.

Проте, не всі необхідні характеристики засвоєння *філологічних дисциплін* можна одержувати засобами тестування. Відсутність безпосереднього контакту викладача зі студентом призводить (і призвело!) до того, що студенти й випускники вищих навчальних закладів не мають навичок формулювати, конкретизувати свої думки під час відповіді, обґрунтовувати свою точку зору, відстоювати в дискусії свою позицію. Відсутність усного іспиту протягом декількох минулих років стала причиною істотного зменшення словникового запасу і виникнення чималих труднощів у спілкуванні, - однієї з найосновніших компетенцій громадянина.

Методика викладання дисципліни "Українська мова за професійним спрямуванням" для студентів технічних спеціальностей ВНЗ зумовлена низкою об'єктивних чинників, серед яких:

- *низький рівень володіння українською літературною мовою;*
- *відсутність належної навчальної літератури (термінологічних словників, посібників, підручників українською мовою тощо);*
- *різний рівень мовленнєвої підготовки;*

- значне скорочення кількості навчальних годин (!), призначених для вивчення української мови.

Наслідком цього є виникнення **чорних перлів** у мовленні наших студентів, а в майбутньому людей із вищою освітою, керівників усіх рівнів:

- **громадянське законодавство** – цивільне законодавство;
- **копіруюча машина** – копіювальна машина;
- **бувший офіцер** – колишній офіцер;
- **торгуючі організації** – торговельні (торгові) організації;
- **дозрівший плід** – дозрілий (стиглий) плід;
- **ведучий спеціаліст** – провідний спеціаліст;
- **бувший у користуванні** – вживаний, використаний (що був у використанні);
- **вугледобуваюча промисловість** – вугледобувна промисловість;
- **красяча рідина** – барвник;
- **вимірюючий пристрій** – вимірювальний пристрій;
- **прилягаюча територія** – прилегла територія;
- **заспокоюючий засіб** – заспокійливий засіб;
- **рухаюча сила** – рушійна сила;
- **координуючий комітет** – координаційний комітет;
- **пояснююча записка** – пояснювальна записка;
- **рішальний аргумент** – вирішальний аргумент;
- **допомагаючий механізм** – допоміжний механізм;
- **завідуючий відділом** – завідувач відділу;
- **діюче законодавство** – чинне законодавство;
- **притягти до роботи** – залучити до роботи;
- **грати велику роль** – відігравати велику роль;
- **рахувати можливим** – вважати за можливе;
- **не дивлячись на перешкоди** – незважаючи на перешкоди;
- **вчинити злочин** – скоїти злочин;
- **відклонити пропозицію** – відхилити пропозицію;

- **ставити у відомість** – доводити до відома;
- **робити вклад у справу** – робити внесок до справи;
- **повідка денна** – порядок денний;
- **вести себе** – поводитися;
- **відмінити закон** – скасовувати закон;
- **заключати договір** – укласти угоду;
- **підводити підсумки** – підбивати підсумки;
- **приймати міри** – вживати заходів;
- **приймати участь** – брати участь;
- **забезпечити безпеку** – гарантувати безпеку;
- **наштовхуватись на перешкоди** – натрапляти на перешкоди;
- **блюсти інтереси** – дотримуватись інтересів;
- **давати добро на ремонт** – давати згоду (погодитися) на ремонт;
- **попадати в скручне становище** – потрапляти у скрутне становище;
- **рахуватися з думкою людей** – поважати (шанувати; зважати на)

думку людей ;

- **за необхідністю** – за необхідності;
- **брати обов'язки** – брати зобов'язання;
- **співставляти дані** – зіставляти (порівнювати) дані;
- **теряти час** – гаяти (манувати, втрачати) час;
- **халатне ставлення** – байдуже ставлення;
- **в залежності від** – залежно від;
- **винести подяку** – скласти подяку;
- **дякуючи підтримці** – завдяки підтримці;
- **терпіти поразку** – зазнати поразки;
- **поступати у вуз** – вступати до ВНЗ (до вищого навчального закладу);
- **службове лице** – службова особа;
- **подоходний податок** – прибуткове податкування;
- **нанести шкоди** – завдати шкоди;
- **нанести збитки** – завдати збитків;

- *дякуючи підтримці* – завдяки підтримці;
- *досягати взаєморозуміння* – досягати порозуміння (порозумітися);
- *розрив контракту* – розірвання контракту;
- *рахувати можливим* – вважати за можливе;
- *поштовий ящик* – поштова скринька;
- *настоювати на зміні назви* – наполягати на зміні назви [6, с. 64]

тощо.

Все це, безперечно, ускладнює роботу викладача-філолога (україніста). Проте, викладання цієї дисципліни за її системно-структурним принципом, що передбачає вивчення всіх рівнів мови, від фонетичного до синтаксичного, є недоцільним у технічному навчальному закладі. На нашу думку, всі розділи мови мають розглядатися з точки зору їх природного місця в мовленні, їх значущості для розуміння передачі й розуміння думки, тому найголовнішою одиницею в структурі занять має стати текст – науковий (професійний) та офіційно-діловий, а отже, *розвиток усної і писемної діяльності* (без зайвого теоретизування, особливо щодо різних граматичних дефініцій).

На наш погляд, метою навчання мають бути такі мовленнєві вміння:

- вільно послуговуватися у спілкуванні як засвоєними раніше, так і вдосконаленими в означеному курсі мовними структурами і формами;
- добре орієнтуватися у словниковому складі української літературної мови, беручи до уваги стилістичну доцільність слововживання і лексичну сполучуваність;
 - грамотно перекладати й редагувати будь-який професійний текст;
 - правильно укладати тексти найуживаніших документів (протоколів, доручень, розписок, службових записок, листів тощо) з урахуванням термінологічної (професійної) лексики. Для цього, відповідно до мети, має бути розроблено досконалі програми й навчальні матеріали для дистанційної форми освіти, які дозволять студентові й викладачеві спілкуватися в режимі ОНЛАЙН, що у свою чергу зробить значно продуктивнішим навчально-виховний процес вищої школи України.

Надзвичайно важливим під час вивчення філологічних дисциплін, зокрема української мови за професійним спрямуванням, є застосування ділових ігор-бесід за "круглим" столом, дискусій, диспутів, прес-конференцій, інтерв'ю тощо. Вони підвищують зацікавленість у навчанні й долають перешкоди, що уповільнюють розвиток здатності до комунікації. Пропонуємо студентам такі теми професійного спілкування: "Комп'ютерні технології в житті сучасної людини", "Екологія і світ", "Науковий прогрес і майбутнє цивілізації", "Розвиток альтернативних джерел енергетики" тощо.

Означені види робіт вимагають ретельної попередньої підготовки. Це можуть бути такі завдання:

- а) проблемні запитання в рамках завданої теми;
- б) тексти (і тести) монологічного чи діалогічного характеру на завдану тему з відповідними мовленнєвими формулами;
- в) завдання до текстів, що сприяють формуванню мовленнєвої компетенції, а саме:
 - ознайомитися зі сценарієм конференції й надати загальну характеристику її проблеми, розказати про час і місце її проведення, про зміст доповідей, використовуючи лексику й фразеологію науково-професійного й офіційно-ділового стилів;
 - подати усний короткий огляд цієї конференції;
 - назвати й записати типові мовні звороти, що використовуються під час наради;
 - дібрати до поданих мовних зворотів синонімічних;
 - висловити свою думку з приводу заслуханої на нараді доповіді, поставити запитання доповідачеві;
 - на підставі опрацьованого тексту підготувати доповідь з означеної теми й т. ін.

Формування в усному мовленні умінь і навичок необхідно супроводжувати серією вправ, за допомогою яких відбувається опанування граматичного ладу мови.

Під час вибору тем особливу увагу слід звертати на відмінювання іменника та прикметника, творення вищого і найвищого ступенів порівняння прикметника і прислівника, особливості вживання дієприкметника й дієприслівника, а також особливості вживання службових частин мови. Це саме той матеріал, який є необхідним для правильної побудови висловлювання, оскільки незнання його не можна компенсувати за допомогою словників, навіть найкращих, найсучасніших – електронних.

Найскладнішими й найефективнішими завданнями є переклад і редагування, оскільки саме вони забезпечують розширення й систематизацію знань студентів на всіх рівнях володіння українською мовою, мають творчий характер.

Отже, уміння зв'язно, логічно й переконливо викладати думки, деякі інші характеристики знань, умінь і навичок **діагностувати тестуванням - неможливо**. Це означає, що під час викладання філологічних дисциплін, зокрема української мови за професійним спрямуванням, - серед студентів вищої школи (денної, дистанційної чи змішаної форм навчання) мають, певна річ, застосовуватися комп'ютерні технології, грамотно розроблені практичні завдання й тести в електронній формі, проте лише як один із видів діагностики знань, не витісняючи ні в якому разі собою інших, традиційних форм і методів перевірки (усних та письмових), а поєднуючись із ними, *органічно доповнюючи*.

Ці та інші заходи, на наш погляд, мають сприяти поліпшенню знань з української мови серед студентів і випускників вищих навчальних закладів України.

Література

1. Аванесов В.С. Научные проблемы тестового контроля знаний / В.С. Аванесов. – М.: Исслед. центр, 1994. – 135 с.
2. Брайченко С. Л. Проблеми інноваційного підходу до менеджменту освіти // Культура та інформаційне суспільство XXI століття. У 2 ч. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, (Харків, 22–23 квітня 2010 р.) / [ред. кол. В. М. Шейко та ін.]. — Х. : ХДАК, 2010. — Ч. 1. – С. 58—59.

3. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2004. – 384 с.
4. Лавренюк В. В. Актуальні проблеми тестування в середніх школах і ВНЗ України // Наша школа. Науково-методичний журнал. – Одеса : ОІУВ, 2011. – № 3. – С. 35-38.
5. Лавренюк В.В. Традиційне і новітнє у вивченні мовних дисциплін // Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології ХХІ століття : зб. матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 8-10 вересня 2011 року) / [під заг. ред. В.Г.Спрінсяна]. – Одеса : Симэкс-Принт, 2011. – С.242-244.
6. Лавренюк В. В. Лексико-фразеологічні труднощі в оформленні ділових паперів Інформаційна освіта та комунікативні технології ХХІ століття : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 13-15 вересня 2012 року) / [під заг. ред. В.Г.Спрінсяна]. – Одеса : Симэкс-Принт, 2012. – С. 62-65.
7. Цабієв О. М., Гогунський В. Д. Основи побудови системи менеджменту якості у вищому навчальному закладі // Система менеджменту якості у вищому навчальному закладі. Матеріали науково-методичного семінару. Випуск 6. – Одеса: Наука і техніка, 2012. – С. 3 – 6.
8. Яковенко В. Д. Впровадження європейських норм і стандартів освіти при проектуванні автоматизованих ситем // Система менеджменту якості у вищому навчальному закладі. Матеріали науково-методичного семінару. Випуск 6. – Одеса: Наука і техніка, 2012. – С. 119 – 123.
9. Якубовська М. Г. Інформаційне середовище ВНЗ як засіб формування цінностей студентів // Інформаційна освіта та комунікативні технології ХХІ століття : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 13-15 вересня 2012 року) / [під заг. ред. В.Г.Спрінсяна]. – Одеса : Симэкс-Принт, 2012. – С. 201-213.

ИГРА КАК ЭФФЕКТИВНЫЙ МЕТОД ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ

Лаврик М.П.,

*преподаватель кафедры иностранных языков
Сумской национальной аграрный университет*

г. Сумы, Украина

Особенность изучения РКИ на подготовительном факультете состоит в необходимости интенсивного овладения речевыми единицами и формировании коммуникативных навыков. Использование исключительно традиционных форм и методов обучения не приводит к желаемому результату. В таком случае возникает необходимость внедрения в учебный процесс игровых технологий.

Игра выполняет важную роль в процессе преподавания русского языка как иностранного. С помощью игровых технологий формируется ряд психологических особенностей, они позволяют снять эмоциональное напряжение и избежать информационной перегрузки [1, с. 87].

Игровая деятельность также помогает преодолеть языковой барьер и сплотить группу учащихся. Особенно это важно для многоязычных групп. В таких коллективах именно игра обеспечивает взаимодействие представителей разных культур и побуждает их говорить на одном, изучаемом всеми языке. При этом процесс обучения проходит в ненавязчивой форме, что представляет собой благоприятные условия для студентов разных национальностей.

По мнению Г.А.Китайгородской, игра полезна и популярна: учащиеся освобождаются от ошибкобоязни, группа объединяется единой деятельностью, и превращается в субъект учебного процесса, каждый поочередно становится центром общения, поэтому удовлетворяются его потребности в престиже, статусе, внимании, уважении [2, с. 39].

Преимущество игровых заданий состоит в целесообразности их использования на разных уровнях владения иностранным языком. Исходя из

опыта преподавания, следует отметить, что процесс внедрения игры как формы обучения имеет определённую структуру. Основными составляющими игровых технологий являются цель, требования, ход игры (непосредственное выполнение заданий) и результаты.

В методической науке игры разделяют на два вида: лингвистические и коммуникативные. Лингвистические игровые формы предусматривают обучение правильному использованию речевых единиц в процессе коммуникации. Что касается коммуникативных игр, то они вводятся в учебный процесс с целью обмена информацией между учащимися.

Практический опыт работы с иностранными студентами доказывает, что игра является эффективным средством обучения РКИ. К наиболее продуктивным игровым технологиям можно отнести следующие игровые задания:

- игра «Вы – художник». Преподаватель читает текст, студенты слушают его, после чего схематически рисуют картину на основе услышанного. Такое упражнение позволит проверить уровень языковой подготовки и степень понимания иноязычной речи. Данное задание отлично подходит для внедрения на начальном уровне обучения (с использованием лексики по теме «Аудитория», «Комната» и пр.);

- игра «Память». Цель данного задания заключается в запоминании и контроле лексики. Преподаватель предлагает студентам несколько картин (их лучше всего разместить на доске). На них учащиеся могут смотреть в течение нескольких минут, после чего изображения убираются. Затем студенты должны написать названия всех предметов (слабые учащиеся могут их просто назвать);

- игра «Угадай слово». Её суть состоит в том, чтобы учащиеся из набора букв составили слова. Так студенты будут вовлечены в интересное задание, а преподаватель сможет проверить уровень усвоения лексики по той или иной теме;

- игра «Достопримечательности города». Её целесообразно проводить, когда учащиеся уже овладели основными речевыми единицами и

посетили выдающиеся места города, в котором они обучаются. Кроме того, реализовать данное задание лучше всего в форме диалога. Вопросно-ответные конструкции помогут проверить уровень усвоения лексики по теме «Город», правильность использования грамматических форм и уровень владения лексическим материалом.

Так, мы можем сделать вывод, что игра выполняет важную роль в ходе преподавания РКИ. В зависимости от целей и задач занятия, формы проведения, степени сложности и количественного состава студентов могут использоваться различные игровые задания. Мы представили примеры игровых упражнений, которые можно использовать в процессе закрепления учебного материала, а также на этапе его активизации в речи студентов-иностранцев. Использование игровых форм как отдельных элементов практического занятия позволяет преподавателю глубже раскрыть личностный потенциал каждого студента, сохранить и укрепить учебную мотивацию.

Литература:

1. Крючкова Л. С., Мощинская Н. В. Практическая методика обучения русскому языку как иностранному. – М.: Флинта: Наука, 2011. – С. 87
2. Китайгородская Г.А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам. – М., 1982.– стр.39-41.

УДК 784.96

Педагогічні науки

ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА ВИРАЗНІСТЬ ЖЕСТУ У ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Регуліч І. В.,

кандидат мистецтвознавства

м. Луцьк, Україна

Виразність жесту нерозривно пов'язана з усією нашою життєдіяльністю. Жестикуляція супроводжує мовлення, надає їй емоційного забарвлення, підсилює ті чи інші моменти, робить її більш живою, вражаючою. Музика належить до числа найбільш емоційних мистецтв. Композитор своїми ремарками вказує на характер експресії твору, за допомогою яких, диригент повинен своїм виконанням розкрити й передати його внутрішній зміст. У вирішенні цього завдання велику роль відіграють виразність жесту та міміка.

Вони є більш дієві, ніж словесні пояснення, оскільки багато емоцій взагалі важко піддаються визначенню словом. Жест поглиблює розуміння змісту слова, і в свою чергу в поєднанні з ним набуває конкретної виразності. Подібно життєвій практиці виразні рухи і в диригуванні поєднуються зі словом і дією, лише функцію мови тут замінює музична інтонація, музична мова, а дією стає диригування – процес керівництва виконанням. За словами Б. Асаф'єва, музична інтонація, ніколи не втрачає зв'язку зі словом, танцем чи мімікою, а ритм обумовлений не тільки процесами виразно-організованого дихання, але і «німими» інтонаціями жесту, кроку, танцювального руху [2, с.149].

Мануальні засоби і об'єктивний художній зміст музики взаємодіють у процесі диригування. Музика визначає виразність диригентського жесту, а він конкретизує сутність музики, допомагає відтворити найтонші нюанси емоційних станів.

Художньо-виразовими засобами є міміка і погляд, вони повинні відповідати кожному диригентському жесту. За допомогою погляду диригент здійснює емоційно-вольовий вплив на хор, підбадьорює, підказує, допомагає зібрати увагу. Тому слід розвивати виразність міміки, погляду, добре володіти ними, адже вони відображають волю, почуття, думки диригента. Проте, зроблені «штучно», вони не будуть сприйняті виконавцями і не матимуть на них потрібного впливу.

Зміст музичного твору підказує диригенту певні технічні прийоми, музично-осмисленні рухи корпусу, голови, кістей рук, погляду. Від положення

корпусу диригента, його осанки залежить вплив музики на виконавців та слухача. Вигляд диригента може висловлювати зібраність, величавість, впевненість і витонченість, наснагу і підйом. Головне завдання студента – знайти таке положення корпусу, яке найбільше відповідало б характеру музичного образу [3, с. 44].

Слухаючи музику, ми часто бачимо пластичні образи, пов'язані з нею, відчуваємо закладений у ній образ руху. Накопичення життєвого досвіду, розвиток емоційної сфери майбутнього хорового диригента – складний і тривалий процес. Саме ці складові привносять індивідуальну виразність диригентського жесту. Втручання педагога з диригування в цей процес має бути коректним, щоб студент розвивався самобутньо, природно. Педагог не повинен нав'язувати студенту свою манеру диригування, а студенту, у свою чергу, не потрібно надмірно старанно копіювати «покази» викладача [1, с. 7].

Диригент повинен прагнути до безпосередності прояву почуття, не гальмувати ці прояви, а розчищати шляхи для нього. Зазвичай недостатня виразність жесту і міміки у процесі диригентсько-хорової підготовки в зазначеному сенсі відбувається з двох причин. До першої віднесемо відсутність специфічних даних і творчої уяви. Друга – відсутність чіткого уявлення про те, що, власне, він хоче висловити.

Дуже часто на перший план в диригуванні виступає турбота про точність і конкретність виконання, дотримання всіх відтінків. Проте емоційний характер фрази залишається зрозумілим лише в загальних рисах, приблизно, тому жест буде порожнім, позбавленим справжньої змістовності.

Жестами, хоча вони дуже специфічні і відрізняються від того, що ми бачимо в житті, диригент може передати майже всі почуття людини. Для цього кожному фразу музичного твору потрібно подумки позначити терміном, що відображає характер укладеної в ньому емоції, і відповідно визначити своє ставлення до нього. Слід простежити зміни почуттів, їх посилення або послаблення, а праобразу зовнішніх проявів емоцій диригент повинен шукати в

житті, спостерігаючи за собою, придивляючись до навколишнього середовища [4, с.307].

Диригент користується великою кількістю жестів, прототипом яких є рухи, знайомі з повсякденної життєвої практики. Застосовувані постійно в різних випадках і для різних цілей, вони набувають певного значення і відповідно розуміються нами.

У процесі диригентсько-хорової підготовки також потрібно звертати увагу на виконавську майстерність студента: міміку, пантоміму, емоційно-вольову виразність, артистизм. Вираз обличчя, якщо він відповідає музичному образу, сприяє виразному виконанню твору хористами, має величезне значення для налагодження контакту з ними. Виразні жести настроюють на певні переживання, викликають у них аналогічні моторні рухи. Найнебезпечніше, коли обличчя диригента нічого не виражає, тому що ніщо так не бентежить хористів, як порожній погляд. Обличчя й манери диригента повинні виражати впевненість, піднесеність, прагнення до спілкування, доброзичливе ставлення до учнів, до хорового колективу. Артистизм диригента допомагає йому господарювати над почуттями вихованців, без труднощів викликати ті з них, які відповідають динаміці розвитку музичного образу твору. З цією метою викладачі виконують спеціальні тренінги, характерні для театральної педагогіки, а спеціальні вправи розвивають пластику, рухливість м'язів обличчя, рук і корпусу. Проте, відірвані від справжнього переживання, вони набувають театральності, демонстративності і втрачають переконливість. Лише диригент, котрий володіє диригентською технікою та енергетикою, впливає на емоційно-художнє сприйняття виконавського процесу як хоровим колективом, так і слухачькою аудиторією.

Тому, в процесі диригентсько-хорової підготовки велику увагу необхідно приділяти зв'язку диригування з природними виразними рухами, жестами, пантомімікою, які зустрічаються в життєвій практиці і зрозумілі всім. Тут мова йде не лише про систему додаткових диригентських рухів, які сприяють більш виразному, художньому виконанню музичного твору, подоланню хористами

вокально-хорових труднощів (інтонаційних, ритмічних, темпових, гармонічних, ансамблевих тощо), а про розуміння диригентського руху як засобу вираження диригентом музичного образу твору, як засобу вираження власної інтерпретації музики, яка є мистецтвом і визначає емоційний характер, конкретизацію музичного образу. Емоційно-вольовий диригентський жест має більші можливості для вираження всіх нюансів розвитку музичного образу, бо художній рух – позапонятійний, неопосередкований словом, тому ближчий до художньої істини.

Література:

1. Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования / Л. Андреева. – М. : Музыка, 1969. – 120 с.
 2. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс : кн. 1, 2 / Б. Асафьев. – Л. : Музыка, 1971. – 376 с.
 3. Безбородова Л. А. Дирижирование / Безбородова Л. А. – М. : Просвещение, 1990. – 159 с.
 4. Мусин И. А. Техника дирижирования / И. А. Мусин. – Л. : Музыка, 1966. – 351 с.
-

УДК 371.21 – 053.5

Педагогічні науки

ПРИНЦИПИ ТА УМОВИ РОЗВИТКУ УЧНІВСЬКОЇ АВТОНОМІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ

Северіна Т. М.,

доцент кафедри іноземних мов,

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

м. Хмельницький, Україна

За сучасних умов реформування системи мовної освіти одним із актуальних завдань постає необхідність формування учнівської автономії.

Автономія учня в навчальній діяльності сприяє розвитку вмінь здобувати, переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку та самовдосконалення, використовувати набуті знання та вміння в навколишній дійсності, генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення та творчо мислити.

Проблему автономії учня досліджували С. Боднар, Н. Бориско, О. Гаврилюк, Н. Коряковцева, Є. Лукша, І. Насонова, Ю. Петровська, С. Кожушко, О. Соловова, Т. Тамбовкіна, О. Тарнопольський, А. Хуторської, Ф. Бенсон, Д. Гарднер, М. Греммо, Л. Дем, Л. Дікінсон, Д. Літл, У. Літлвуд, Е. Літлджон, Н. Нуан, Р. Олрайт, Р. Пембертон, Р. Сміт, Х. Холек та інші.

Поняття “учнівська автономія” трактується як “здатність суб’єкта самостійно здійснювати свою навчальну діяльність, активно та свідомо керувати нею, здійснюючи рефлексію та корекцію навчальної діяльності, накопичуючи індивідуальний досвід, відповідально та незалежно приймати кваліфіковані рішення відносно особистого навчання у різних навчальних контекстах при певному ступені відокремленості/незалежності від викладача та прийняття на себе його функцій” [1, с. 12]. Крім того, автономія учня – це окремий прояв автономії процесу самоствердження особистості в контексті її культурного розвитку. Реалізація автономії учня в процесі оволодіння іноземною мовою дає змогу підтримувати та розвивати систему безперервної мовної освіти, надає учню можливість самостійно підтримувати та вдосконалювати свій мовний рівень у різних учбових ситуаціях, в умовах варіюваного учбового контексту, різноманітності освітніх систем та мінливих потреб у галузі іноземних мов [2].

У контексті вивчення іноземних мов дослідники виокремлюють такі принципи розвитку автономії учня: принцип соціальної взаємодії, принцип залучення учня до навчальної діяльності, принцип рефлексії та принцип доцільного використання мови, що вивчається [3, с. 2].

Принцип соціальної взаємодії ґрунтується на теорії розвитку особистості Л. С. Виготського, який запровадив поняття про зони актуального та

найближчого розвитку. На думку вченого, вчити дитину необхідно тому, чим вона може оволодіти. Визначення зони найближчого розвитку проводиться за наукованістю: здатністю до засвоєння знань і переносу вмінь у нові умови, сприйнятливістю до допомоги, швидкістю формування нових понять і способів дії, переключуваністю з одного способу дії на інший, темпом і ритмом роботи. Навчання відбувається саме у процесі взаємодії/діалогу того, хто навчається з більш компетентною людиною (іншим учнем чи педагогом), яка допомагає учню, стимулюючи розвиток умінь вищого порядку.

Принцип залучення учнів до навчальної діяльності передбачає формування здатності учнів брати відповідальність за своє навчання. Цей принцип реалізується через надання учням можливості самостійно обирати навчальний матеріал, змінювати його, адаптувати цілі, стилі та стратегії навчання та самоосвіти.

Принцип рефлексії полягає у формуванні таких умінь: аналізувати власну навчальну діяльність; знаходити причину труднощів у навчанні, їх сутність і походження; звертатися до власного досвіду, здійснювати пошук і конструювання гіпотези; виявляти підстави, мотиви своїх дій; знаходити шляхи виходу з труднощів із корекцією (проекуванням) способу дії з подолання цього ускладнення; здійснювати альтернативний підхід, займати різні рефлексивні позиції; змінювати способи і спрямованість самоорганізації своєї діяльності відповідно до вимог ситуації [4].

Принцип доцільного використання мови, що вивчається, передбачає комунікативно доцільний у якісному та кількісному відношеннях добір мовних, мовленнєвих, ілюстративних засобів, які дають можливість на достатньому рівні (відповідно до вимог навчальної програми) організувати спілкування в межах пропонованих сфер, тем і ситуацій; зорієнтовує на доцільний добір засобів засвоєння мовного й мовленнєвого матеріалу, які ефективно готують учнів до спілкування; забезпечує дидактичну і методичну необхідність доцільного застосування у змісті курсу позатекстових матеріалів (ілюстрацій, схем, таблиць, інструкцій тощо), які дозволяють ефективно організувати

навчання спілкування; передбачає використання тематичного інформаційного матеріалу, який відповідає комунікативним потребам учнів і за змістом узгоджується з їхніми віковими особливостями та інтересами [5, с. 2].

Аналіз наукової літератури дав змогу виокремити умови розвитку учнівської автономії [6]. Так, однією з умов постає перехід від учителецентризму до дитиноцентризму в навчальній діяльності. Така умова розвитку автономії учня передбачає: активність учнів у навчальному процесі, орієнтацію на інтереси та досвід учнів, практичну спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом; відмову від орієнтації навчально-виховного процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини; виховання “вільної незалежної особистості”; забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, урахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини.

Сприятливе соціальне навчальне середовище. Таке середовище характеризується довірою, доброзичливістю, чуйністю; наявністю умов для активної творчої діяльності учнів, самореалізації, самоствердження, саморозвитку. Крім того, учні мають можливість вільно висловлювати думки та експериментувати.

Усвідомлення процесу навчання. Начальний курс має будуватися таким чином, щоб учні усвідомлювали педагогічні цілі, зміст теорії та методи навчання, а також розуміли свої слабкі і сильні сторони, вміли обирати навчальні стратегії.

Мотивація. Завдання педагога мотивувати учнів до самокерованого навчання, беручи до уваги той факт, що вихідною точкою у навчанні є не підручник, а особистість учня з його культурними особливостями та освітніми потребами.

Співробітництво. Групова діяльність на основі співробітництва має ґрунтуватися на принципі позитивної взаємозалежності, що вимагає від учнів активного залучення до процесу навчання, взаємної відповідальності,

взаємоконтролю та оціночної рефлексії. Конфлікт думок і підходів породжує ситуацію необхідності формувати власну точку зору на проблему, аргументувати і обстоювати її, переконувати партнерів по взаємодії, знаходити альтернативи, приймати спільні рішення, що, у свою чергу, стимулює творчий пошук, вироблення механізмів співпраці, ефективного способу взаємодії для знаходження раціональних шляхів вирішення проблеми; сприяє формуванню таких важливих для розвитку автономії особистісних якостей, як усвідомлення особистої індивідуальності, висока самооцінка, самоповага, відповідальність, повага до точки зору іншої людини, ініціативність, готовність до подолання перешкод, здатність до рефлексії тощо.

Вибір, гнучкість, можливість видозміни у навчальній діяльності. Учні повинні мати змогу вибрати зміст навчального матеріалу, форми та методи його опанування. Крім того, учні вільні обирати ефективні стратегії навчання та шляхи вирішення поставлених завдань, змінювати та адаптувати їх відповідно до власних потреб та стилів навчання.

Рефлексивність. Така умова передбачає розвиток умінь учнів ставити перед собою значущі цілі, планувати власну траєкторію дій для їх досягнення, здійснювати аналіз своєї діяльності, коригувати свої дії та оцінювати якість отриманого результату.

Таким чином, окреслені принципи та умови розвитку учнівської автономії створюють для школярів можливість більшої свободи вибору, творчого пошуку; посилення ролі самоосвіти та саморозвитку; підвищення особистої значущості навчальної діяльності та відповідальності за її результати.

Література:

1. Коряковцева Н. Ф. Автономия учащегося в учебной деятельности по овладению иностранным языком как образовательная цель / Н. Ф. Коряковцева // ИЯШ. – 2001. – № 1. – С. 9–14.

2. Автономія учнів як освітня мета. Основи педагогіки і виховання [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.startpedahohika.com/sotems-568-1.html>.

3. Little D. Learner autonomy: drawing together the threads of self-assessment, goal-setting and reflection / David Little // International Journal of Educational Investigations. – Vol.2. – 2015. – № 10 (October). – P.1–3.

4. Денисенко Є. В. Рефлексія в навчальній діяльності [Електронний ресурс] / Є. В. Денисенко // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – II(17). – Issue 35. – 2014. – Режим доступу : www.seanewdim.co. – Загол. з екрану. – Мова укр.

5. Редько В. Г. Принципи добору навчальних матеріалів до змісту елективних курсів з іноземних мов для учнів старшої школи [Електронний ресурс] / В. Г. Редько // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Вип. 33. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/704067>. – Загол. з екрану. – Мова укр.

6. Younesi M. Autonomy in Language Education [Електронний ресурс] / Mostafa Younesi // Humanising language teaching. – Issue 4. – 2012. – Режим доступу : <http://www.hltmag.co.uk/aug12/mart04.htm>. – Загол. з екрану. – Мова англ.

УДК 378

Педагогічні науки

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДЛІТКІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАХОПЛЕННЯ РІЗНИМИ ВІДЕОІГРАМИ

Тичинська В.М.,

студентка факультету психологія

Національний університет Острозька академія

м. Острог, Україна

З кожним роком неухильно йде розвиток цифрових технологій та росте комп'ютеризація населення. Комп'ютер і мобільний телефон стають необхідними атрибутами життя сучасної людини і разом з новими технологіями

попередні захоплення людей виходять на більш високий рівень. Одним з найяскравіших прикладів цього феномена стала поява комп'ютерних ігор. Починаючи з вісімдесятих років минулого століття ця індустрія активно розвивається у всьому світі. З ростом якості та доступності комп'ютерних ігор збільшується кількість гравців. Однак в даний час немає офіційних даних про поширеність і ступінь вираженості захоплення населення комп'ютерними іграми.

Світ віртуальної реальності все більше захоплює дітей та підлітків і в ряді випадків настільки сильно, що надає істотний вплив на поведінку, успішність і сімейні відносини.

Незважаючи на спільність базових психологічних характеристик загального підліткового періоду, кожен етап підліткового віку має свої психологічні особливості. На наш погляд, все більш очевидною стає актуальність дослідження проблеми ігрової комп'ютерної залежності на етапі молодшого підліткового віку як початкового етапу загального підліткового періоду розвитку.

Проведено емпіричне дослідження, яке складалось із чотирьох етапів: планування (підбір методик, відеоігор, формування вибірки), безпосередньо період заняття комп'ютерними відеоіграми; діагностика (використано методики «Прогресивні матриці Равена», опитувальник САН, методика діагностики рівня агресивності Басса-Дарки); аналіз та інтерпретація отриманих результатів.

За допомогою опитувальника опитувальник агресивності А. Басса та А. Дарки було про діагностовано рівень агресивності досліджуваних. Проаналізувавши показники рівня агресивності залежно від типу відеогри за допомогою одно факторного дисперсійного не було встановлено статистично значимі відмінності середніх значень показників рівня агресивності в залежності від обраної відеогри [$F(2,56) = 2,602$; $p = 0,74$].

Це означає, що те, в яку відеогру (рольові відеоігри першого, другого та третього типів, аркадні відеоігри, відеоігри-головоломки, відеоігри на швидкість реакції) грав досліджуваний, це не впливало на його рівень

агресивності. Тобто, в яку відеогру не грав досліджуваний, його рівень агресивності буде високим.

За допомогою опитувальника САН ми визначимо поточний стан емоційної сфери досліджуваних. Особливістю цієї методики є проведення її безпосередньо після відеогри.

Використовуючи одно факторний дисперсійний аналіз, нами було встановлено, що існують статистично значимі відмінності у розподілі середніх значень функціонального стану залежно від виду відеогри [$F(2,56) = 17,78$; $p = 0,000$].

Це означає, що на суб'єктивну оцінку поточного функціонального стану емоційної сфери впливав тип відеогри.

Найвищі показники тесту виявлені в тих досліджуваних, які грали в рольові ігри першого типу, тобто відеоігри з полем зору свого гравця, та ігри-головоломки. У підлітків високі показники настрою, самопочуття та активності. Це свідчить про достатню працездатність, позитивне самопочуття, відсутність репресивності, фізичного дискомфорту.

За допомогою «Прогресивні матриці Равена». Проаналізувавши показники рівня інтелекту залежно від типу відеогри за допомогою одно факторного дисперсійного аналізу, не було встановлено статистично значимі відмінності середніх значень показників рівня інтелекту в залежності від обраної відеогри [$F(2,43) = 1,802$; $p = 0,734$].

Це означає, що те, в яку відеогру (рольові відеоігри першого, другого та третього типів, аркадні відеоігри, відеоігри-головоломки, відеоігри на швидкість реакції) грав досліджуваний, це не впливало на його рівень інтелекту. Тобто, в яку відеогру не грав досліджуваний, його рівень інтелекту не змінюється. Зазначимо, що вплив комп'ютерних ігор на дітей може мати позитивний ефект.

Відповідно до поставлених завдань, можемо зробити наступні висновки.

Розкрито психологічні передумови захоплення відеоіграми дітьми підліткового віку. Дослідження психологів показали, що в сім'ях підлітків, які

страждають комп'ютерною залежністю, частіше використовуються негармонійні стилі виховання. У цих сім'ях переважає хаотичний рівень адаптації. Це означає, що члени сім'ї в проблемних або конфліктних ситуаціях не здатні конструктивно вирішувати виникаючі проблеми. Усі члени сім'ї віддистанційовані один від одного. Так, наприклад, у кожного з них свої інтереси, які не узгоджуються з інтересами інших членів сім'ї, тому їм важко приймати спільні рішення. Крім того, для них характерна неефективна комунікація, яка може проявлятися в неадекватному взаємному сприйнятті членами сім'ї один одного і власної сім'ї в цілому, в наявності безлічі "закритих" для обговорення тем і т.д. Усе це призводить до формування комунікативних та особистісних проблем у дитини, вирішення яких стає можливим, зокрема, в умовах віртуальної реальності, тобто підвищує ризик розвитку комп'ютерної залежності.

Проаналізувавши сучасні підходи до дослідження психологічних чинників формування комп'ютерної залежності і розглянувши психологічні особливості молодшого підліткового віку [], ми виділили психологічні чинники, які, можливо, можуть сприяти ігровій комп'ютерній залежності на даному віковому етапі розвитку:

1. Індивідуально-особистісні чинники: розумові здібності; самооцінка; комунікативні здатності; схильність до ризику; суб'єктність; тривожність; вольовий потенціал; стать.

2. Фактори соціального оточення: дитячо-батьківські відносини; відносини з однокласниками (статус і місце в групі); коло спілкування поза школою.

Зафіксовані відмінності показників самопочуття, активності та настрою в залежності від типу відеогри. Рівень інтелекту та рівень агресивності не відрізняється на статистично значимому рівні.

Література:

Аверин В.А. Психология детей и подростков / В. А. Аверин. – СПб. : Питер, 1998. – 381 с.

Бабаева Ю.Д. Интернет: Воздействие на личность / Бабаева Ю.Д., Войскунский А.Е., Смылова О.В. // Гуманитарные исследования в Интернете / Под ред. А.Е. Войскунского. - М.: Можайск-Терра, 2000, С. 11-39

Боброва В.Г. Общая характеристика развития личности подростка (из курса лекций по психологии) / В. Г. Боброва. - Ростов-на-Дону. : Слово , 1966 – 268 с.

Валитов М.С. Особенности профессиональной консультации подростков / М. С. Валитов // Вопросы психологии.-1984. - № 6.- С. 60-63

Войскунский А.Е. Мотивация хакеров: психосемантическое исследование / Войскунский А.Е., Петренко В.Ф., Смылова О.В. // Психологический журнал, - том 24, - №1, - 2003, - С 91-99.

Психология современного подростка./ Под ред. Д.И. Фельдштейна. М.: Педагогика, 1987. - 236 с.

Тихомиров О.К. Психологический анализ трудовой деятельности, опосредствованной комп'ютерами / Тихомиров О.К., Гурьева Л.П. , - М. : Психология, 1986, - 501 с.

Brook J.S., Brook D. W., De La Rosa M. et al. Adolescent illegal drug use: The impact of personality, family, and environmental factors // J. Behav. Med. - 2001. Vol. 24, N. 2. - P. 183-203.

НОТАТКИ